

Martin Heidegger

O PRINCIPU »K STVAREM SAMIM«

V prvi fazi svojega fenomenološkega mišljenja se je Husserl vrnil k principu: k stvaru samim. Ne »vrnil« v tem smislu, da bi še sam izkusil princip, ki so ga izpovedali Hegel in v osnovi vsak mislec, ampak da bi ta princip uveljavil nasproti slabim povzetkom v filozofskih šolskih mnenjih, ki so postala običajna in prevladujoča, v nasprotju z golim zatekanjem k historično predstavljeni in tako prevzeti filozofski temeljni naravnosti (Kantovi). Vendar pa ravnokar imenovani princip ne pove, katere so te stvari same in kako jih kot take misliti.

119

Zakaj pušča ta princip to nedoločeno? Ne pušča nedoločeno; kajti za stvar samo velja *zavest*, tj. imeti zavest, zavestno, in biti zavest kot vedoči »jaz«.

Katera naj bi bila stvar sama, sprejema torej ta princip kot predoločeno in predano. Princip je princip na poti filozofije – kot spoznanje tega. Seveda tako, da skuša spoznanju, ki mu sledi, to stvar ugotoviti in zagotoviti v njeni temeljni strukturi intencionalnosti. Zavest: subjekt – objekt; jaz – predmet (kako). Kolikor pa ostane kot stvar sama nastavljena »zavest« (ego cogito), ne da bi ta nastavitev veljala za količkaj vprašljivo, je ta princip v teku novejškega mišljenja.

Ta princip torej ni nikakršen principielni princip; nič izvornega – ne zgado-

vinsko ne stvarno. V tem principu odzvanja zahteva, ki tiči v pravilu, da se je treba v mišljenju držati tega, kar je misliti.

Grško mišljenje pri Aristotelu in Platonu je to enostavno uvedlo, ko je imenovalo *auto to kath'auto*. Kaj je *to on*, je na neki določen način že gotovo – da je to prisotno, čeprav se prisostvo »različno« in vendar enako določa. (Prim. Kant: predmetnost predmeta; *to on* kot reč (res), reč kot *predmet*.)

Princip »k stvarjem samim« (grško *to on auto kath'auto*) vsebuje, kot že odločeno, da je stvar bivajoče samo, to pa pomeni *kot tako*; odločeno: bivajoče samo: 1. *auto* – na sebi (»njem«), 2. *kath'auto* – *kot tako*. Tu možne diference (1) kot *ta onta!* (2) kot *einai!*

Če temelji princip tako v principielnem, in sicer principielnem nekega principa, ki primarno sploh ni samo princip spoznanja in zanj, ampak princip *on he on*, potem ostaja princip večznačen in, kolikor ga imamo za enoznačnega, v bistvenem smislu *zavajajoč*. Toda hkrati ravno spodbode! Če je hkrati grško premišljen, lahko spodbode premislek tistega principotvornega principa (bistvo temelja, tj. bistvo »*transcendence*«).

120

V vprašanje bode: *Katera je pravzaprav za mišljenje tista stvar sama in kaj je kot taka?*

Stvar sama – to, kar je misliti, tj. pravzaprav nemišljeno. Tisto, kar se da le v mišljenem zagledati – to mišljeno bivajoče kot bivajoče, bivajoče v svoji biti, bit *tega* bivajočega.

Diferenca – *dia-fora* (raznos) – niti distinkcija ratia niti relacija realnega, ampak: dimenzija – premer kot pre-soja mere sredine – *raz-lika*.

Diferenca najprej še »bit sama« – (»smisel biti«) imenovana v prehodu – v prihodnost iz metafizike. Noben drug način govora. Potem zapisano »byt« (Seyn); toda ta način pisanja: 1. Ni razpoznaven v *govoru*, beseda se glasi enako, kot če izgovorimo »bit« (Sein); 2. In predvsem vendarle nevarnost padanja nazaj in enačenja z »bitjo« kot bitjo *tega* bivajočega.

Zato potrebno tudi v govoricu: preboletje »byti«; Seyn prečrtati; ~~Seyn~~; to pa je neposredno v *govoru* še manj izrekljivo. V stvari pa je to *raz-lika*. Točneje in

zares: *pozaba* raz-like. Toda »*pozaba*« ni napaka in zamuda mišljenja, ampak je raz-lika *sama* kot u-sojanje, in to se pravi kot *tisto* do-godje. Stvar sama je stvar kot stvar *spora* – spor pa zdaj (ne le Heraklit *eris* – *polemos*, *harmonia aphanes*), ampak kot raz-nos – dogodje raz-like. Od tod stvar ni le iz »principa« – *arche ošibi* z obratom: pri-govarjanje in odgovarjanje!!

Tako je treba premisliti neobhodnost preloma z vrsto filozofije E. Husserla, in sicer neobhodnost iz več bistvenih spodbud:

1. ker je »stvar« »zavest« v transcendentalni filozofiji (? »kantovski«) vedno manj dopuščena kot vprašljiva (vredna vprašanj);
2. ker s tem sploh princip otrdi in se v svojih možnostih zapre;
3. pred vsem, ker se je prav s to spodbudo zjasnila zahteva »byti« same v *pozabi difference*;
4. ker »*byt*« *sama* govori preko vseh temeljnih naravnosti in skozi nje;
5. na obeh straneh – vsakokrat različen – osebni neuspeh pri prestajanju tega »preloma«, drugi je kot zgolj prelom.

121

Dodatki

Princip: K stvarem samim in odločitev: Kaj je *tista* stvar mišljenja?

Ta princip ostaja formalen in, če to ni preiščeno, zavajajoč. To predpostavlja odločitev. Kaj je ta? (Bytna zgodovina!) Kaj je »princip«?

* * *

Slediti *stvari*, se ji izpostavljati, se z njo skupaj postavljati, se z njo izenačiti, se v njej raz-pustiti!

Ona, »stvar«: sporni primer, spor sam, sporno, vprašanja-vredno, mišljenja-vredno: usodno.

* * *

Stvar sama na sebi – kath'auto. To misliti bistveno težje kot nadaljevati v kakršni koli kot ...

Kajti v *kath'auto* postane *auto – to auto* prvič očitno, tj. *he* – vprašanja vredno in s tem naše za-drževanje.

(npr.)! govornica kot govornica – to morda ravno ni nikoli zgolj pri-mer (Beispiel).

* * *

Temu, kar se nam iz sredine raz-like pri-govarja, misliti naproti.

Temu, kar je misliti, *tako* od-govarjati, da to govori iz sredine.

Kako premoremo kaj *takega*: velevajočemu *misliti naproti*? Kako dospemo skozi to v sredino? Kako dosežemo s tem nastanitev v dogodju? Ali velevajoče *mišljenje naproti*, ki že izvira iz sredine, ohrani v klicu to, kar je treba misliti?

122

To od-govarjanje kot pri-našajoče pri-sluškovanje.

Prevedla Andrina Tonkli-Komel
